

RĪGA. PĀRDAUGAVA

Orientēties Latvijas kultūras kanonā!

FOTO ORIENTĒŠANĀS ROKASLAPA

Ar klasi, draugiem vai ģimeni sarīkojiet foto orientēšanās sacensības! Ieteicams darboties nelielās grupās. Izmantojiet šos ieteikumus un fotografējieties norādītajās pieturvietās par piemiņu vai dalieties sociālajos tīklos, izmantojot tēmturi **#kulturaskanons**

1. Sapulcējieties noteiktā laikā un vietā, izstāstiet dalībniekiem noteikumus – jāsameklē lapā redzami objekti un pie tiem jānofotografējas atbilstoši nosacījumiem!
2. Katrai komandai piešķiriet šo rokaslapu un atzīmējiet starta laiku. Vienojieties par finiša vietu!
3. Kad komandas sāk atgriezties norunātajā vietā, piefiksējiet finiša laiku (ejot kājām, maršruts ilgst ~3 stundas) un atzīmējiet, skatoties komandas fotoaparātos, vai izpildīti nosacījumi.
4. Balsojiet par lieliskāko un mākslinieciski augstvērtīgāko risinājumu (aizliegts balsot par savu komandu) un apbalvojiet uzvarētājus ar Latvijas kultūras kanonā iekļauto rudzu maizi vai konfektēm «Gotiņa»!

1. PIETURA. KINO

1A

Skats no spēlfilmas «Elpojiet dziļi...» («Četri balti krekli») filmēšanas, 1967.
Foto: Juris Dzenis. Rīgas Kino muzeja krājums.

Spēlfilmā «Elpojiet dziļi...» jeb «Četri balti krekli» (1967) blakus mākslinieciskajām kvalitātēm ir arī savs ļoti sarežģīts liktenis, kas stāsta par radošu cilvēku attiecībām ar padomju laika ideoloģisko sistēmu. Epizodes filmētas Rīgā uz AB dambja pie Akmens tilta.

Fotografējieties attēlā redzamajās pozās!

1B

Skats no spēlfilmas «Ceplis». Foto: Aivars Čakste. Rīgas Kino muzeja krājums.

Uzvaras bulvārī 2/4 uzņemta filmas «Ceplis» (1972) beigās redzamā karaspēka parāde. Pāvila Roziša satīriskā romāna ekranizējums stāsta par 20. gadsimta 20. gadu Latviju. Padomju laikā par Latvijas brīvvalsti drīkstēja runāt tikai ironiski kritiskā vai nosodošā tonī, un galvenais priekšnoteikums šādas filmas ražošanas akceptam bija autoru solījums, ka te būs redzams «buržuāziskās Latvijas atmaskojums».

Fotografējieties deputātu pozā ar Uzvaras bulvāra liepām fonā!

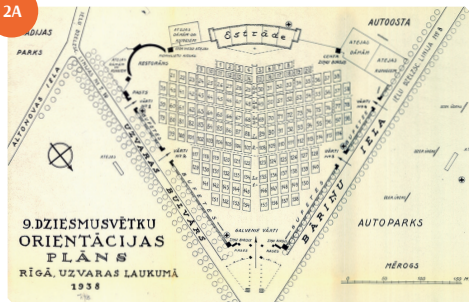
Kā sauc abu minēto filmu režisoru?

2. PIETURA. TAUTAS TRADĪCIJAS

Pēc Latvijas neatkarības iegūšanas laukums tika nosaukts par Uzvaras laukumu par godu uzvarai pār bermontiešiem. 1930. gadā laukumu labiekārtoja, nosusinot purvaino teritoriju. Šajā laikā laukumā notika

milītāras parādes (atcerieties filmu «Ceplis»), bet 1938. gadā – IX Vispārējie latviešu Dziesmu svētki. Svētku vajadzībām pēc arhitekta Aleksandra Birznieka projekta uzcēla estrādi.

2A

9. Dziesmu svētku orientācijas plāns Rīgā, Uzvaras laukumā. 1938. Rīga: Grāmatspiestuve A/s «Rota». Latvijas Nacionālās bibliotēkas Kartogrāfisko materiālu krājums.

IX Vispārējie latviešu dziesmu svētki Uzvaras laukumā. Rīga. 1938. Fotogrāfs nezināms. Latvijas Nacionālās bibliotēkas Reto grāmatu un rokrakstu krājums.

Ojāra Vācieša un Mazās Nometņu ielu krustojumā ir tēlnieka Ojāra Feldberga veidotā skulptūra, kas uzstādīta 1990. gadā par godu XIX Vispārējiem latviešu Dziesmu svētkiem, kuros pirmo reizi pēc Otrā pasaules kara atkal apvienojās trimdas un represiju sašķeltā latviešu tauta. Skulptūra ir alegorija par četru Latvijas novadu ļaudīm, kuri ieradusies Rīgā uz Dziesmu svētkiem, kas kopš 1873. gada ir nācijas spēka, cerību un vienotības akcija.

2B

Fotografējieties pie skulptūras, veidojot tautasdziesmu tēlus!

3. PIETURA. LITERATŪRA

Ojāra Vācieša ielā 19 atrodas Ojāra Vācieša muzejs. Latviešu modernisma klasiķa Ojāra Vācieša (1933–1983) krājums «Si minors» (1982) ir nozīmīgs izdevums poētisko meklējumu ziņā. Tas veltīts laikam tā filozofiskajā interpretācijā. Virsrakstā pieteiktā muzikālā tonalitāte norāda uz noteiktu skaņu (augstu) un noskaņu (skumju) laika un laikmeta tematikas atklājumu.

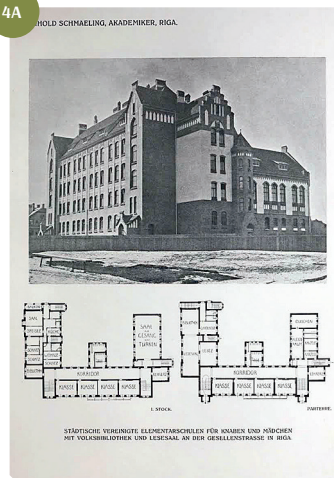
3

Fotografējieties pie muzeja ēkas, lasot Ojāra Vācieša dzejoli!

4. PIETURA. ARHITEKTŪRA UN DIZAINS

4A

Reinholda Šmēlinga (1840–1917) projektēta skolas ēka. Tās fasādē gludi gaiša apmetuma laukumi mijas ar sarkaniem ķieģeļiem, siluetā liela nozīme ir stāvajiem, ar sarkanajiem dakstiņiem klātajiem jumtiem. Uzcelta 1911. gadā Dārtas (tagad E. Smiļģa) – Zeļļu – Bāriņu ielu stūrī. Būvdarbus pārraudzīja pats arhitekts. Aplūko kartē, kur vēl Pārdaugavā ir šī arhitekta projekti! Nometņu ielā 64 (Āgenskalna tirgus), Pilsoņu ielā 13 (Paula Stradiņa kliniskā universitātes slimnīca), Torņakalna ielā 16 (īres nams), Melsila ielā 11 (vienīgā Šmēlinga projektētā koka ēka, kas saglabājusies līdz mūsdienām).

Fotografējieties skolēnu pozā ar Friča Brīvēnīka pamatskolas ēku fonā!

VIZUĀLĀ MĀKSLA

Skatoties uz R. Šmēlinga projektētā tirgus pusi, varam atcerēties stāstu, kas saistīts ar citu tirgotavu. Mākslinieks Teodors Zaļkalns ar darbu «Sēdošā māmiņa» iekļauts Latvijas kultūras kanonā, taču populārāks ir viņa darbs «Cūka». Viena no autora iecerēm bija izkalt vairākus metrus augstu monolītu cūkas figūru, ko 1939. gadā novietot Rīgas Centrāltirgus laukumā kā simbolu Latvijas bekonam.

5. PIETURA. SKATUVES MĀKSLA

5

Skats no izrādes «Uguns un nakts» (1947). Priekšplānā: Lilita Bērziņa (Spīdola), Artūrs Filipsons (Lāčplēsis). Fotografājs nezināms. Rakstniecības un mūzikas muzeja krājums.

Eduarda Smiļģa ielā 37/39 kopš 1976. gada atrodas Teātra muzejs. Šeit dzīvojis režisors Eduards Smiļģis (1886–1966) – izcils Latvijas skatuves mākslas reformators. Viņa dibinātajā Dailes teātrī (1920–1960) izpaudās 20. gadsimta sākuma modernisma strāvājumi, īpaši – simbolisms un ekspresionisms.

Fotografējieties pie muzeja, izmantojot attēlā redzamās ekspresīvās sejas izteiksmes un pozas!

6. PIETURA. VIZUĀLĀ MĀKSLA

Egona Spura fotogrāfijas no cikla «Rīgas proletāriešu rajoni 19. gadsimta beigās, 20. gadsimta sākums». Latvijas Nacionālā mākslas muzeja krājums

Vienīgais Kultūras kanonā iekļautais Latvijas fotomākslas sasniegums ir Egona Spura darbi no cikla «Rīgas 19. gadsimta un 20. gadsimta sākuma proletāriešu rajonos». Lai gan fotogrāfijās redzams Rīgas centrs – Avotu, Matīsa, Krāsotāju, Bruņinieku ielas – tas fiksēts kā nomale ar klusiem māju iekšpagalmiem, vientuļiem ugunsmūriem un bērnu rotaļlaukumiem.

Atrodiet līdzīgu vietu un fotografējiet to kā Spuris!

ARHITEKTŪRA UN DIZAINS

Pa ceļam piestāji Kalnciema kvartālā, kā arī aplūkojiet Baložu ielas koka apbūvi, kas ir unikāla Latvijas kultūrvēsturiskā mantojuma daļa. Šobrīd tiek lēsts, ka Rīgā ir aptuveni 4000 koka ēku un būvju. To saglabāšana ir izaicinājums gan to īpašniekiem, gan mūsdienu arhitektiem.

Fotografējieties pie jebkuras koka ēkas durvīm, ieņemot klauvētāja pozu!

4B

7. PIETURA. MŪZIKA

7

Hāmaņa ielā 4 – Mārtiņa kapos – apbedīts komponists Emīls Dārziņš (1875–1910). Kapa pieminekli veidojuši Burkards Dzenis (1879–1966) – portreta cilni – un Teodors Zaļkalns (1876–1972) – obeliska formas kapakmeni ar tautas ornamentiku un stilizētiem ziediem. Klausieties «Melanholisko valsī» vēsturiskajā ierakstā (<https://audio.lndb.lv/49595>)! Emīla Dārziņa pasauli trāpīgi raksturo metafora «vasaras pusdienas saules dzejnieks». La mažorā rakstītais septiņas minūtes garais valsis (rondo ar divām epizodēm un kodu) vien daļēji attaisno savu nosaukumu «melanholiskais».

Fotografējieties pārdomu mirkli kapos!

Fotoattēls no digitālās kolekcijas Zudusi Latvija. Valsts nozīmes arhitektūras piemineklis Mārtiņa kapi ir senākie kapi Pārdaugavā, ierīkoti 1773. gadā, slēgti 1951. gadā.

Kalnciema ielā 12 atrodas Emīla Dārziņa mūzikas vidusskola. Šo skolu ir absolvējis komponists Raimonds Pauls. Latvijas kultūras kanonā ir iekļautas viņa dziesmas. **Nodziediet kādu no tām norunātajā finiša vietā!**

Netālu no Mārtiņa kapiem atrodas Jaņa Rozentāla mākslas skola. **Kāda ir šīs skolas ēkas un nosaukuma saikne ar Latvijas kultūras kanonu?**

Papildu informāciju par kanona vērtībām meklē www.kulturaskanons.lv